

بررسی تاثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر هویت اجتماعی

لیلا قاسمی، دکتر داوود عبداللهی

گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی یادگار امام (ره)، واحد شهرری، تهران، ایران Gildaghasemi6104@gmail.com

دکترای تخصصی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی یادگار امام (ره)، واحد شهرری، تهران، ایران

Abdollahi-d46@yahoo.com

خلاصه

هدف از پژوهش حاضر بررسی تاثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر هویت اجتماعی است. مطالعه حاضر از نوع کتابخانه‌ای است که از کتاب، مقاله و تحقیقات مختلف با روش فیش برداری از منابع چاپی و دیجیتالی استفاده گردیده است. با توجه به دیدگاه کاستلز مبنی بر تحت تاثیر قرار گرفتن فرهنگ و نظام باورها از دریچه ارتباطات شبکه‌ای، رابطه‌ای معکوس میان میزان استفاده کاربران از شبکه‌های اجتماعی مجازی و هویت دینی افراد وجود دارد. همچنین بین هویت مذهبی و هویت اجتماعی آنان همبستگی و رابطه مثبت مشاهده شد.

واژگان کلیدی: هویت، هویت اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی مجازی، فضای مجازی، کاربر.

بیان مسئله

آیا استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با هویت اجتماعی کاربران رابطه دارد؟

شبکه‌های اجتماعی مجازی یکی از تاثیر گذارترین ابزارهای ارتباطی در سال‌های اخیر است. روزانه اطلاعات وسیعی در این شبکه‌ها دریافت و یا انتشار می‌گردد. با توجه به اینکه اطلاعات جاری در این شبکه‌ها منبع و محتوایی برای اقشار مختلف مردم و گروه‌های سنی مختلف است، چگونگی ارزیابی‌ها نیز باید به شکل دیگری و متناسب با دنیای امروز و ویژگی‌های آن صورت گیرد. (رستمی و همکاران، ۱۳۹۶)

مقوله هویت اجتماعی با ورود شبکه‌های مجازی، دچار تغییر و تحولات عمده‌ای شد. جهان مجازی با خصیصه‌هایی چون بی‌مکانی، فرا زمان بودن، تکرار داشتن، قابلیت دسترسی همزمان به طور نسبی و... از جهان واقعی جدا می‌شود. عامل بنیادین در شکل‌گیری هویت اجتماعی، تعاملات انسانی است؛ در واقع هنگامی که فردی به تعامل با دیگری می‌پردازد، هویت خود را به عنوان عضوی از جامعه پیدا می‌کند؛ به عبارت دیگر، هویت در بستر تعاملات اجتماعی تعریف می‌شود. ظهور فناوری‌های نوین ارتباطی، دگرگونی بنیادینی را در تعاملات و ارتباطات انسانی ایجاد کرده است. (سلطانی ۱۳۹۵) اینترنت با دو ویژگی خود بر هویت اجتماعی تاثیر می‌گذارد: یکی اینکه با درهم شکستن مرزهای مرسوم گروهی و متعاقب آن، تغییر در برجستگی تشابه و تفاوت، بیشترین تاثیر را بر هویت‌های اجتماعی می‌گذارد؛ دیگر آنکه گمنامی یا جعل نام به معنای پنهان داشتن هویت که در ارتباطات کامپیوتری امری ممکن و معمول است، در روشنی و اهمیت مرزبندی گروهی و در نتیجه معنای هویت اجتماعی تاثیر می‌گذارد. (نقل از دوران ۱۳۸۱، سلطانی ۱۳۹۵)